

Statens vegvesen

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Behandlerenhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Marianne Elvsaa Nordtømme -
22073042

Vår referanse:
2007/037185-001

Deres referanse:

Vår dato:
23.03.2007

Utredning om evt. sykkelhjelpåbud for barn og unge under 16 år

Statens vegvesen ønsker å få flere til å bruke sykkelhjelm. Dette gjelder særlig barn og unge, som vi har sett er en spesielt utsatt gruppe når det gjelder hodeskader. Et påbud om sykkelhjelm for barn og ungdom under 16 år kan øke hjelmbruken i denne gruppen betraktelig. Derfor har etaten nå vurdert om man bør innføre et slikt påbud. Vedlagt følger en utredning hvor mulige konsekvenser av et sykkelhjelpåbud er skissert, på grunnlag av forskningsresultater fra andre land hvor dette er innført.

Forskningsresultatene peker i retning av at hjelmpåbud har en sterk og god virkning mot hodeskader. Det er imidlertid en forutsetning at påbudet håndheves og ledsages av kampanjer. Dette ble gjort i Sverige da man innførte hjelmpåbud for barn og unge under 15 år i 2005, og foreløpig har man sett en økning i hjelmbruk fra 40 til 60 %. Om man kan forvente en tilsvarende økning i Norge, hvor hjelmbruken blant barn allerede ligger på et høyere nivå (63 % blant barn under 12 år), er usikkert.

En sentral problemstilling i arbeidet med utredningen har vært hvorvidt et hjelmpåbud for barn og unge kan medføre en konflikt med Vegvesenets mål om og ansvar for å øke sykkelbruken. Flere undersøkelser påpeker at sykling både er miljøvennlig og helsebringende. I dag utgjør sykkeltrafikken rundt 5 % av antall reiser i Norge, og vi ligger lavt i forhold til land vi normalt kan sammenligne oss med. Ved å tvinge barn og unge til å bruke hjelm kan man gjøre det vanskelig å øke sykkelbruken, og man kan også risikere at noen vil sykle mindre som følge av et slikt påbud.

Kunnskapsgrunnlaget er foreløpig for dårlig til at man med rimelig grad av sikkerhet kan si om et hjelmpåbud i Norge ikke vil medføre negative helsemessige konsekvenser i form av redusert sykling. For å få en bedre indikasjon på dette har Vegdirektoratet nylig fått utført en spørreundersøkelse, hvor 9 % av de spurte under 16 år sier de vil redusere sykkelaktiviteten dersom hjelm blir påbudt. Denne gruppen domineres av personer som sykler relativt lite fra før, noe som tilsier at potensialet for reduksjon i sykkelaktivitet sannsynligvis er lite. En stor andel av disse sier dessuten at de vil gå mer i stedet for å ta seg frem på sykkel dersom et hjelmpåbud blir innført, slik at den totale fysiske aktiviteten ikke vil lide for disse personene.

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Telefon: 02030
Telefaks: 22 07 37 68
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfare 6A
OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

Hjelmbruk er altså positivt i seg selv, men det fins en risiko for at et påbud kan være negativt for befolkningens helsetilstand totalt sett. Spørsmålet er om man bør nøye seg med å satse videre på kampanjer for å øke hjelmbruken, selv om et påbud antakelig vil ha en større virkning.

I utredningen er det fremmet to alternative forslag til konklusjon:

- a) Vi innfører et sykkelhjelpåbud for alle under 16 år
- b) Vi satser på å øke kampanjevirkksomheten, særlig rettet mot aldersgruppen 12-16 år

Erfaringer fra andre land viser at et eventuelt påbud må håndheves dersom det skal ha virkning. Dette kan være problematisk overfor barn. Påbudet må dessuten ledsages av kampanjer. Statens vegvesen foreslår at vi begynner med å intensivere kampanjeaktiviteten blant barn og unge mellom 12 og 16 år i en periode på to år og så ser virkningen av denne, før spørsmålet om påbud tas opp til ny vurdering.

Med hilsen

Olav Sjøfteland

Marianne Elvsaa Nordtømme

1 vedlegg